

Tungkol Saan ang Modyul na ito?

Nasubukan mo na bang kumilos kasama ang isang grupo ng mga tao? Madali ba o mahirap? Gaano ang nagawa mo?

Sa palagay mo, ano ang pagkakaiba ng kumikilos nang mag-isa at kumikilos nang kasama ang ibang tao?

May ilang bagay na nagagawa nang mas mahusay at mabilis kapag kumikilos nang sama-sama sa isang grupo. Lahat tayo ay miyembro ng isang grupo. Tayo ay miyembro ng ating mga pamilya. Tayo ay miyembro ng ating mga komunidad. Namumuhay at kumikilos tayo araw-araw kasama ang maraming iba't ibang grupo ng mga tao.

Sa pamamagitan ng pagsapi sa isang kooperatiba, ang isa pang paraan ng pagkilos nang kasama ang ibang mga tao para makamit ang layunin ng lahat. Gusto mo bang malaman ang ilan pang mga bagay tungkol sa mga kooperatiba? Kung gayon, magiging kapakipakinabang ang modyul na ito. Sigurado akong magiging interesado ka at maraming matututuhan dito. May tatlong aralin ito:

Aralin 1 – Ang Kahalagahan ng Sama-samang Pagkilos

Aralin 2 – Ang mga Pakinabang na Maibibigay ng mga Kooperatiba sa Iyo at sa Iyong Komunidad

Aralin 3 – Mga Uri ng Kooperatiba

Anu-ano ang mga Matututuhan Mo sa Modyul na Ito?

May dalawang modyul na nakasulat tungkol sa kooperatiba. Ito ang una. Ituturo nito sa iyo kung ano ang kooperatiba. Ang ikalawang modyul na may pamagat na “Paano ang Pagtatayo ng Kooperatiba” ang magtuturo sa iyo kung paano magtayo ng kooperatiba, magplano ng mga aktibidad at magpatakbo nito.

Pagkatapos pag-aralan ang unang modyul, makakaya mo kayang:

- ◆ ipaliwanag ang kahalagahan ng pagkilos kasama ang ibang mga tao para sa panlahatang kabutihan;
- ◆ ipaliwanag ang mga pakinabang na maibibigay ng kooperatiba sa iyo at sa iyong komunidad; at
- ◆ tukuyin ang iba't ibang uri ng kooperatiba.

Anu-ano na ang mga Alam Mo?

Bago pag-aralan ang modyul na ito, sagutin ang sumusunod upang malaman kung gaano ang alam mo tungkol sa mga paksang tatalakayin.

A. Bilugan ang letra ng tamang sagot.

1. Ang mga taong sama-samang kumikilos para makamit ang panlahatang layunin ang . . .
  - a. makikialam lamang sa isa't isa at walang mapapala
  - b. maraming makakamit kung puspusang kikilos nang sama-sama para sa panlahatang kabutihan
  - c. walang mararating kung wala ang mayamang miyembro na makapagbigay ng perang kakailanganin nila
  - d. makapagkamit ng kahit anong bagay anuman ang kanilang pakikitungo sa isa't isa at sa kanilang gawain
2. Malaki ang pangangailangang magkaroon ng kooperatiba sa mga komunidad kung saan . . .
  - a. mahihirap ang tao at walang sapat na kakayahan para matugunan ang lahat ng kanilang pangangailangan
  - b. may trabaho ang mga tao at kaya nitong magpaaral ng kanilang mga anak
  - c. walang gaanong serbisyong pampubliko tulad ng kuryente at tubig
  - d. may sapat na bilang ng tindahan na nagbebenta ng pang-araw-araw na pangangailangan sa makatwirang presyo
  - e. (a) at (c)
  - f. (b) at (d)
3. Kaswal na manggagawa si Mang Bogart at hindi sapat ang kanyang kinikita upang mapaaral niya ang mga anak. Walang trabaho si Mang Kiko at hindi makakakain ng tatlong beses sa isang araw ang kanyang pamilya. Makakatulong ang isang kooperatiba kina Mang Bogart at Mang Kiko sa pamamagitan ng . . .
  - a. pagbibigay ng oportunidad na mapaunlad ang kanilang kabuhayan
  - b. pagbibigay sa kanila ng pagsasanay para magkaroon ng kapakipakinabang na kasanayan
  - c. pag-iinggit sa kanila sa tagumpay ng ibang mga miyembro ng komunidad
  - d. (a) at (b)

4. May isang tindahan lamang ang Barangay Malayo na nagbebenta ng mga pangangailangang pang-araw-araw. Bumibili sa tindahang ito sa mataas na presyo o kaya'y nagbibyahe pa nang malayo papuntang poblasyon para makabili ng mas murang produkto ang mga nakatira dito. Makakatulong ang isang kooperatiba sa Barangay Malayo sa pamamagitan ng . . .
    - a. pagbili ng isang dyip na magagamit ng mga taga-barangay para makapunta sa mga tindahan sa poblasyon
    - b. pagtatayo ng isang tindahan sa komunidad na magbebenta ng mga produkto sa makatwirang presyo
    - c. paggawa ng daan upang mabilis na makarating sa poblasyon
    - d. pagtuturo sa mga miyembro nito na kaunti lamang ang ikonsumo o pagkasyahin na lamang ang kakaunti
  5. May kasanayan sa pagbuburda ang mga taga-Barangay Sampaguita. May mga order sa kanila ang maraming tindahan sa Maynila. Pero wala silang sapat na puhunan para makabili ng tela at sinulid. Wala silang magawa kundi umutang ng pampuhunan sa mga usurero na nagpapatong ng napakataas na interes. Makakatulong sa Barangay Sampaguita ang isang kooperatiba sa pamamagitan ng . . .
    - a. pakikipag-usap sa mga usurero na huwag magpatong ng mataas na interes
    - b. ipaalam sa mga tao na may iba pang usurero na may mas mababang patong na interes
    - c. pagpapautang sa mga taga-barangay at pagpapatong ng mas mababa at mas makatwirang interes
    - d. pagtuturo sa mga taga-barangay ng iba pang posibleng mapagkakakitaan.
- B. Itugma ang nasa Hanay A sa uri ng kooperatiba sa Hanay B. Isulat sa blanko ang sagot na letra.

	Hanay A	Hanay B
_____ 1.	Bumibili at nagbebenta ng mga produkto sa mga miyembro at di miyembro	a. kooperatibang multi-purpose
_____ 2.	May dalawa o higit pa sa dalawang negosyo na kapareho ng mga negosyo ng iba pang uri ng kooperatiba	b. kooperatibang nagpapautang
_____ 3.	Nagpapautang sa mga miyembro at naghihikayat sa kanila na mag-impok	c. kooperatibang pangmamimili

_____ 4. Nagbibigay ng iba't ibang uri ng serbisyo tulad ng medikal, kuryente at transportasyon	d. kooperatibang pamprodukto
_____ 5. Nagpoprodyus ng mga pang-agrikultura at pang-industriyang produkto	e. kooperatibang pampamilihan
	f. kooperatibang panserbisyo

Ano, kumusta naman ito? Sa tingin mo, mahusay ka na? Para malaman mo, ikumpara ang mga sagot mo sa mga nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa mga pahina 36–38.

Kung tama lahat ang sagot mo, napakahusay mo! Ipinapakita lamang nito na marami ka nang alam tungkol sa paksa. Maaari mo pa ring pag-aralan ang modyul para balikan kung ano na ang alam mo. Maaari kang matuto ng ilan pang mga bagay.

Kung mababa ang iskor mo, huwag sumama ang loob. Ibig sabihin nito na para sa iyo ang modyul na ito. Makakatulong ito para maintindihan mo ang mga importanteng konseptong puwede mong gamitin sa pang-araw-araw na buhay. Kung pag-aaralan mong mabuti ang modyul na ito, matututuhan mo ang mga sagot sa lahat ng tanong! Handa ka na ba?

Maaari mo nang basahin ang susunod na pahina para simulan ang Aralin 1.

Ang Kahalagahan ng Sama-samang Pagkilos

Bakit mahalaga na matutong kumilos nang sama-sama ang mga tao? Anu-ano ang bentahe ng pagkilos nang sama-sama kontra sa pagkilos nang nag-iisa? Masasagot ang mga tanong na ito sa araling ito.

Sa katapusan ng Aralin 1, makakaya mo nang:

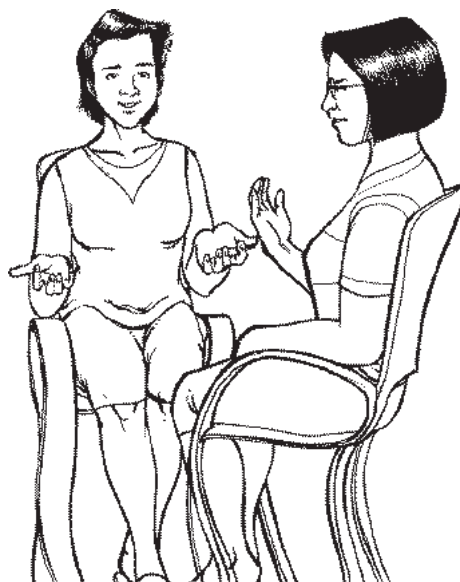
- ◆ ipaliwanag ang kahalagahan ng pagkilos nang kasama ang ibang mga tao para sa kabutihan ng lahat; at
- ◆ ibigay ang mga halimbawa ng sitwasyon kung paano maging mas kapakipakinabang na kumilos kasama ang ibang mga tao kaysa kumilos nang mag-isa.

Basahin Natin Ito

Ang mga pamilyang Aguilar at Mariano ay ilan taon nang magkapitbahay. Parehong nagtatrabaho sa munisipyo sina G. Aguilar at G. Mariano. Sina Gng. Aguilar at Gng. Mariano ay pareho namang buong panahong nasa bahay. Masayang magkasama ang dalawang pamilya. Laging nagkukwentuhan ang dalawang nanay. Iniimbitahan ang bawat pamilya kapag may mga espesyal na okasyon.

Nag-aalala ang dalawang nanay sa tumataas na presyo ng bilihin. Tuwing pumupunta sila sa palengke, pakiramdam nila'y lumalaki ang gastos pero kaunti naman ang nabibili. Nagdesisyon silang gumawa ng paraan.

Napansin ni Gng. Mariano na maraming bagay na parehong madalas nilang bilhin. Halimbawa, bumibili ng bigas, tuyo't daing, suka at iba pang pansangkap ang dalawang pamilya. Alam ni Gng. Mariano na mas mura ang mga ito kapag binili nang bultuhan.

Iminungkahi niya ito kay Gng. Aguilar na bibilhin nila ang mga produktong ito nang bultuhan at paghahatian ng dalawang pamilya. Sa ganoong paraan, makakatipid sila.

Sinubok nila sa loob ng isang buwan ang plano ni Gng. Mariano. Sa halip na bumili ng bigas nang por kilo, nagpadeliber sila ng isang kaban. Sa halip na bumili ng suka at iba pang pansangkap sa maliit na boteng tig-250 ml., bumili sila ng boteng tig-2 litro. Pagkatapos, hinati nila ang produkto sa dalawang pamilya. Sa katapusan ng buwan, kinuwenta nila ang kanilang natipid. Nasiyahan sila nang malaman na nakatipid sila ng sandaan at limampung piso bawat pamilya.

Nagmungkahi din si Gng. Aguilar ng paraan kung paano sila makakaangkop sa tumataas na presyo ng bilihin. Pareho silang may kasanayan sa pananahi ng damit. Puwede silang magbagsak ng mga simpleng damit pambahay sa palengke sa tindahan ng damit ni Aling Nene. Nakipag-usap sila kay Aling Nene at nakapagdeliber sila pagkaraan ng dalawang buwan. Isang libong piso ang kanilang kinita.

Ipinagmalaki ng dalawang nanay ang tagumpay ng kanilang mga plano. Nasiyahan ang kanilang mga mister sa pagsisikap na madagdagan ang kita ng pamilya. Naturuan pa nila ang kanilang mga anak ng puspusang paggawa, pagtitipid, at pagtutulungan.

Magbalik-aral Tayo

Balikan muli ang mahahalagang punto ng kuwento sa pamamagitan ng pagkumpleto sa susunod na mga pangungusap.

Nag-aalala sina Gng. Mariano at Gng. Aguilar sa tumataas na p_____ ng bilihin.

May p_____ si Gng. Mariano. Bibili sila ng mga produkto nang b_____ at paghahatian nila. Sa ganitong paraan, magkakaroon sila ng mga pangunahing kailangan sa m_____ presyo.

Pagkaraan ng isang buwan, nalaman nilang n_____ sila ng sandaan at limampung piso.

May k_____ sa pananahi ng damit ang dalawang nanay. Nagbagsak sila ng mga simpleng damit pambahay sa tindahan ng damit sa palengke.

Sa kanilang unang pagdeliber ng damit, isang libong piso ang kanilang k_____.

Masaya sina Gng. Mariano at Gng. Aguilar sa kanilang t_____. Nasiyahan din ang kanilang mga mister sa kanilang p_____.

Sa kanilang ginawa, naturuan nila ang kanilang mga anak ng puspusang p_____, p_____ at p_____.

Balikan ang mga salitang isinulat mo sa mga blanko. Mahalaga ang mga salitang ito sa talakayan tungkol sa mga kooperatiba. Mababasa mo uli ang ilan sa mga ito sa unang modyul at pangalawang modyul tungkol sa mga kooperatiba.

Ngayon, pag-isipan mo ang mga tanong na ito:

1. Sa palagay mo, bakit nagtagumpay ang mga plano nina Gng. Mariano at Gng. Aguilar?
2. Sa bandang huli, sino ang nakinabang sa kanilang tagumpay?
3. Maaari bang magtagumpay ang isa kung walang tulong ng isa pa?

Hindi kailangang isulat ang iyong mga sagot sa mga tanong na ito pero pag-isipan mo ang tungkol dito. Pagkatapos pag-isipan ang mga ito, basahin ang *Batayan sa Pagwawasto* sa mga pahina 38–39.

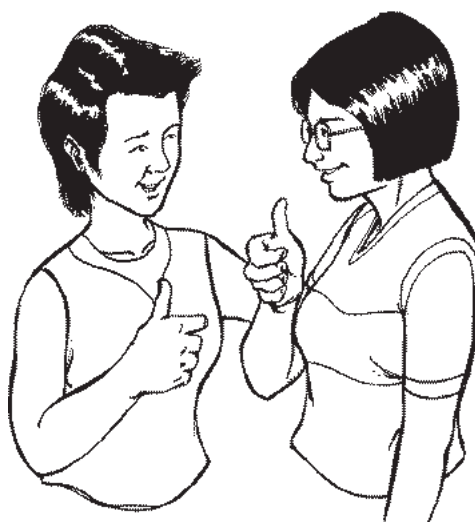
Pag-isipan Natin Ito

Madalas na tinuturuan tayo ng ating mga magulang at nakakatanda sa atin na umasa sa sarili. Hinihikayat tayo na tumayo sa sariling paa at hindi umasa lamang sa tulong ng iba. Pero alam mo bang mas mabilis at mas madaling makamit ang mga hangarin kung kikilos tayo nang kasama ang ibang mga tao?

Kapag kumikilos nang kasama ang ibang mga tao, nagtutulung-tulong tayo sa trabahong dapat gawin. Mas mabilis at mas mahusay na magagawa ang mga bagay kung sama-samang gumawa kaysa nag-iisa.

Gayunman, dapat magkaisa sa isang hangarin ang mga taong sama-samang kumikilos para matagumpay na makamit ang kanilang mga layunin. Sa katunayan, dapat sama-samang kumikilos ang mga taong magkakapareho ng mga layunin para madaling matupad ang kanilang mga tungkulin.

Sa kwentong nabasa mo, parehong gustong makakaangkop sa tumataas na presyo ng bilihin sina Gng. Mariano at Gng. Aguilar. Ito ang kanilang hangarin. Para makamit ang hangaring ito, nagdesisyon silang kumilos nang magkasama. Sa pamamagitan ng sama-samang pagkilos, nakapag-ipon sila ng kaunting pera nang hindi tinitipid ang kanilang pagkain. Ginamit din nila ang kanilang kasanayan para makadagdag sa kita. Sa bandang huli, pareho nilang nakamit ang kanilang hangarin.

Magtatagumpay kaya sila kung magkahiwalay silang kumilos? Malamang, pero higit na mahihirapan sila. Halimbawa, ano kaya ang mangyayari kung mag-isang bumili nang bultuhan si Gng. Aguilar? Kailangan niyang magpalabas nang ganoong kalaking pera para ipambili ng bigas at wala siyang ganitong kalaking pera. Kaya nagkaisa sila ni Gng. Mariano na paghatian ito. Kaya pareho silang nakabili ng bigas sa mas mababang presyo kaysa bumili sila ng por kilo.

Ano naman ang nangyari sa pangangahas nilang pananahi ng damit? Magtatagumpay kaya si Gng. Aguilar kung mag-isa siyang mananahi? Sabihin nating tumanggap siya ng malaking order ng mga damit. Siguradong mapapagod siya nang husto at kakailanganin niya ng maraming oras sa pananahi para makapagdeliber ng ganoon kalaking order. Kaya nagpasya silang dalawa na gumawa nang magkasama. Nakapagdeliber sila ng damit sa tamang oras at kumita pa sila.

Sa pagkilos nang magkasama, napaunlad nina Gng. Aguilar at Gng. Mariano ang buhay ng kanilang mga pamilya. Nagawa nilang magtulungan sa panahon ng pangangailangan.

Maaari ding magawa ng mas malaking grupo ang ginawa nina Gng. Aguilar at Gng. Mariano. Maaaring kumilos nang sama-sama ang maraming taong may pare-parehong pangangailangan at hangarin. Maaari silang magplano kung paano makakamit ang kanilang mga layunin. Pagkatapos, sama-sama nilang gawin ang kanilang plano. Kung magtatagumpay sila, hindi lamang natulungan ng bawat myembro ang kanilang sarili kundi natulungan din ang ibang miyembro ng grupo.

Subukan Natin Ito

Mag-isip ng problema, pangangailangan o layunin na kapareho sa isa pang tao. Ang taong ito ay maaaring kapatid, kamag-anak o kaibigan. Kung magkasama kayong kikilos para lutasin ang problema o makamit ang magkapareho ng layunin, ilarawan kung ano ang inyong gagawin? Paano ninyo paghahatian ang mga tungkuling kailangang gawin? Paano kayo makakatiyak na matutupad ang inyong mga plano? Kung may pagkakagastusan, paano ninyo itong paghahatian? Isulat ang inyong mga sagot.

Pagkatapos gawin ang takdang-araling ito, ikumpara mo ang iyong sagot na nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa pahina 39.

Dito nagtatapos ang Aralin 1. Malinaw na ba ngayon sa iyo kung ano ang ibig sabihin ng sama-samang pagkilos? Bago ka magsimula sa Aralin 2, pagbalik-aralan ang natutuhan sa araling ito.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

Basahing mabuti ang kuwento.

Sina Juan, Pedro, at Dario ay mga mangingisda ng Barangay Matubig, Batangas. Magkakababata sila sa isang komunidad at matalik na magkakaibigan. Magkakalapit din sa isa't isa ang kanilang mga pamilya.

Magkakapareho ang problema nina Juan, Pedro, at Dario. Problema nila ang kumita nang sapat para sa pangangailangan ng kanilang mga pamilya. Umuupa lamang sila ng bangkang pangisda kay Ginoong Chua, sa napakataas na halaga. Kalahati na lamang ang natitira sa kanilang kita matapos magbayad ng upa sa bangka kaya nahihirapan silang makapag-ipon ng pera.

Dahil magkakapareho ang problema ng tatlo, naisipan nilang bumili ng malaking bangkang pangisda na magagamit nila nang magkakasama. Kinonsulta nila ang kanilang mga pamilya tungkol sa kanilang plano at sinuportahan sila nang husto ng mga ito. Napagkaisahan nilang bumili ng segunda manong bangkang pangisda na huhulugan nila bawat buwan. Sa ganyang paraan, hindi sila mahihirapang magbayad.

Iminungkahi ng kanilang mga pamilya na hatiin sa tatlo nang pantay-pantay ang kanilang kita pati na ang bayad sa bangkang pangisda.

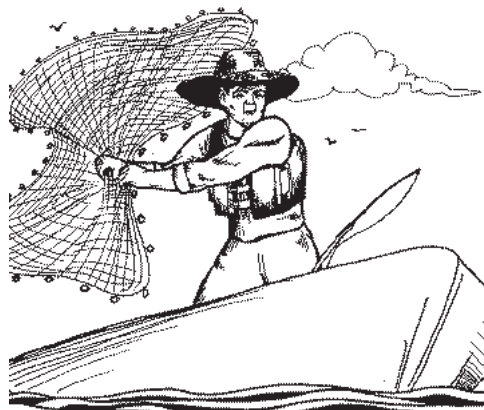
Nabili nina Juan, Pedro, at Dario ang bangka kay G. Saliendra. Ibinenta ni G. Saliendra ang kanyang malaking bangkang pangisda dahil gusto niyang bumili ng mas malaki pa. Pumayag nga siya ng bayaran tuwing katapusan ng buwan. Babayaran ang bangkang pangisda sa loob ng tatlong taon o sa mas maikling panahon depende sa kita ng tatlo.

Hindi lamang sina Juan, Pedro, at Dario ang sama-samang kumilos, tumulong din pati asawa nilang kumita. Nagtayo sila ng puwestong malapit sa bayan para magtinda ng nahuling isda ng kanilang mga mister. Nagsasalit-salit sila sa isang araw para bantayan ang kanilang paninda. Nakaipon din sila ng pera at ipinatago ito sa bangko. Ginamit sa pagpapatakbo ng kanilang maliit na tindahan ang bahagi ng kita nila.

Pagkaraan ng limang taon, nakabili pa ng dagdag na dalawang bangka sina Juan, Pedro, at Dario. Umupa pa sila ng mga mangingisda. Lumago ang kanilang negosyo. Nakaipon sila ng pera sa bangko at natugunan nila ang mga pangangailangan ng kanilang mga pamilya.

Ang isa pang magandang nangyari ay lumago din ang negosyo ng kanilang mga misis. Ngayon, hindi lamang tatlong puwesto sa iba't ibang bayan ang naitayo ng kanilang mga misis kundi nagbebenta din ang mga ito ng isda sa mga restawran. Kinukuha naman nila ito sa kanilang mga mangingisdang mister.

Kada Linggo, nagtitipun-tipon ang tatlong pamilya para magkakasamang manananghalian. Kung minsan, napapag-usapan nila ang tungkol sa kanilang mga nakaraan noong panahong di pa nila kayang bumili ng kahit ano.

Sagutin ang sumusunod na mga tanong:

1. Ano ang problema nina Juan, Pedro, at Dario?

---

2. Paano nila nalutas ang kanilang problema?

---

3. Sinuportahan ba ng kanilang mga pamilya ang kanilang plano? Paano?

---

4. Ano ang ginawa ng kanilang mga misis para suportahan sila?

---

5. Ipaliwanag ang kahalagahan ng pagkilos kasama ang ibang mga tao para sa pangkalahatang hangarin.

---

6. Sa palagay mo, napaunlad ba ang buhay nina Juan, Pedro, at Dario dahil sa pagkilos nang sama-sama? Bakit o bakit hindi?

Maaari kang makipagtalakayan sa iyong *Instructional Manager o Facilitator* tungkol sa iyong mga sagot. Maaari ka ring makipagtalakayan sa isang miyembro ng iyong pamilya, kaibigan o kamag-aral tungkol dito. Sumasang-ayon ba sila o hindi? Bakit sila sumasang-ayon o bakit hindi?

Maaari mong ikumpara ang iyong mga sagot sa mga nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa pahina 39–40.

Tandaan Natin

- ◆ Kung may iisang layunin ang mga tao, may dahilan para kumilos sila nang sama-sama.
- ◆ Sa maraming pagkakataon, nakakatulong nang malaki sa mga tao ang sama-samang pagkilos. Kapag sama-sama silang kumikilos, mas mahusay at mas mabilis nilang magagawa ang trabaho. Mas malaki rin ang pakinabang ng grupo at ng bawat tao.
- ◆ Kapag sama-samang kumikilos ang mga tao, nagtutulungan sila at tinutulungan din nila ang kanilang mga sarili.

Mga Pakinabang na Maibibigay ng mga Kooperatiba sa Iyo at sa Iyong Komunidad

Alam mo na ngayon kung paano nagiging kapakipakinabang para sa lahat ang samang pagkilos ng isang grupo. Ang kooperatiba ay isang grupo kung saan kumikilos kasama ang ibang tao para makamit ang pangkalahatang layunin.

Sa araling ito, malalaman mo kung ano ang isang kooperatiba. Matututuhan mo rin ang mga pakinabang na maibibigay sa iyo at sa iyong pamilya ng isang kooperatiba.

Sa katapusan ng Araling 2, makakaya mo nang:

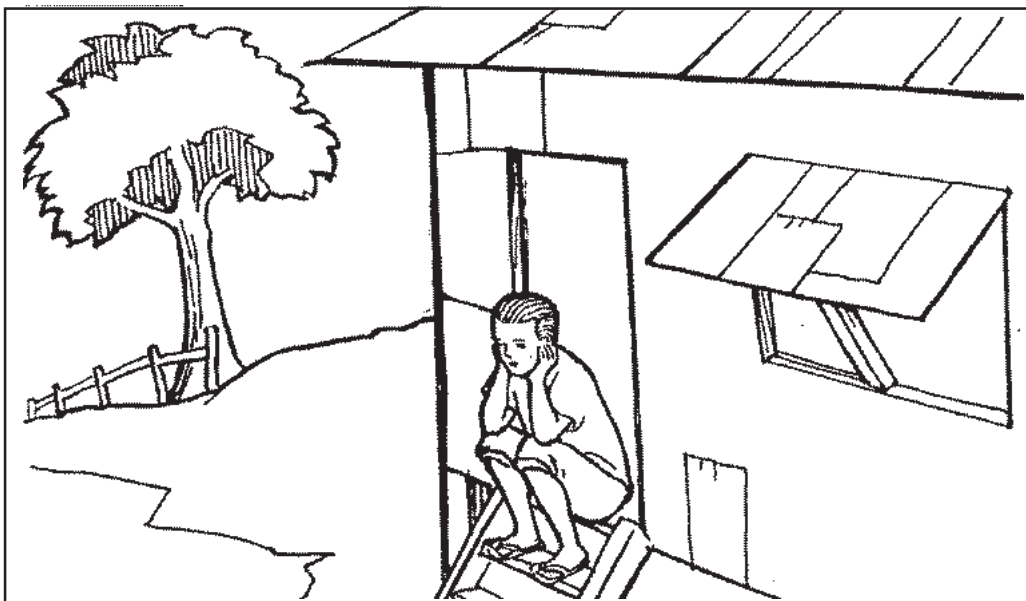
- ♦ ilarawan kung ano ang isang kooperatiba; at
- ♦ ipaliwanag ang mga pakinabang na maibibigay sa iyo ng mga kooperatiba, sa iyong pamilya, at sa iyong komunidad.

Simulan ang pagbabasa ng istorya ni Buboy sa susunod na pahina.

Basahin Natin Ito

Dating nakatira si Buboy sa sira-sirang barungbarung. Lima ang kanyang anak at sakitin ang kanyang asawa. Nagtatrabaho siya bilang piyon at napakaliit ng kanyang kita dito.

Si Danilo, isang kaibigan ni Buboy, miyembro ng isang kooperatiba kung saan nagsasanay siya bilang kusinero. Hinikayat ni Danilo na magmiyembro si Buboy sa kanyang kooperatiba. Sa tulong niya, sumapi sa kooperatiba si Buboy. Doon nakilala niya ang ibang kalalakihan at kababaihan na gustong magkaroon ng kasanayan para mapaunlad ang kanilang kabuhayan. Binibigyan silang lahat ng pagsasanay para maging mahuhusay na kusinero. Nabigyan din sila ng pagsasanay sa simpleng pamamahala ng negosyo para maaari silang magpapatakbo ng sariling kainan.

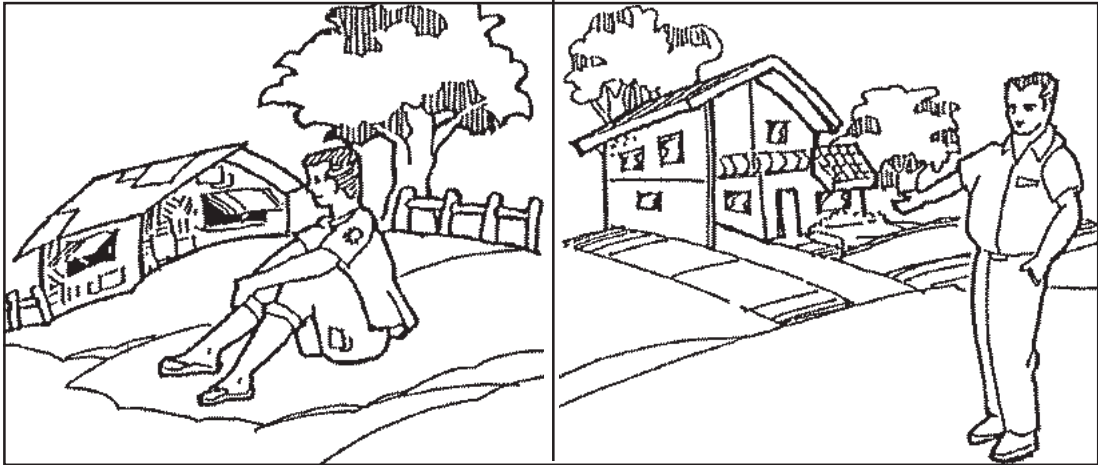
Nakahiram din si Buboy ng P5,000 na ginamit niyang puhunan para makapagtayo ng maliit na kainan malapit sa isang pabrika. Tinulungan siya ng kanyang asawa at mga anak sa kanyang maliit na negosyo. Sa kanyang kinita, nakapagbayad siya ng buwanang hulog sa kanyang utang at nagkaroon ng sapat na pera upang makabili ng pang-araw-araw na pangangailangan. Nakapag-ipon pa siya ng kaunti.

Mabuting asawa at ama si Buboy. Masinop, masikap, at masipag siya. Bilang miyembro ng kooperatiba, alam niya ang kanyang mga tungkulin. Sinisigurado niya na nababayaran niya sa tamang panahon ang kanyang buwanang butaw. Malinis at maayos din siya sa kanyang sarili at kapaligiran.

Lumago ang negosyo ng kainan. May-ari na ngayon si Buboy ng isang maliit na restawran na kumikita ng isang libo at limandaang piso araw-araw. Kumportableng nakatira sa inuupahang apartment ang kanyang pamilya. Umaasang makakaipon siya nang sapat para makabili ng sariling bahay at lupa. May mga kaibigan siyang laging handang tumulong sa kanya. Masaya si Buboy at ang kanyang pamilya sa nangyari sa kanilang buhay.

Magbalik-aral Tayo

Isipin muli ang istorya ni Buboy. Pagkatapos, isulat ang iyong mga sagot sa sumusunod na mga tanong:

1. Ikumpara ang sitwasyon ni Buboy **bago** sumapi sa isang kooperatiba at **pagkatapos** sumapi dito.

---

2. Anu-ano ang katangian ni Buboy na nakatulong sa kanya para umunlad ang kanyang buhay?

Pagkatapos sagutin ang mga tanong, ikumpara ang iyong mga sagot sa mga nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa pahina 40–41. Tama ba ang iyong mga sagot?

Kung magmemiyembro ka sa isang kooperatiba, makatatanggap ka ng pakinabang na tulad ng kay Buboy. Matututo ka ng bago at kapakipakinabang na mga kasanayan. Makakakita ka ng mas mahusay na paraan para kumita. Kung kailangan mo ng puhunan para makapagsimula ng isang negosyo, maaari kang umutang sa iyong kooperatiba. Sa pagsapi sa isang kooperatiba, lalo pang mapapahusay ang iyong magagandang katangian tulad ng pagiging masikap at maayos.

Basahin naman ngayon ang istorya ng bayan ng Pag-asa.

Basahin Natin Ito

Dati walang kooperatiba sa bayan ng Pag-asa. Walang kaayusan at marumi ang lugar. Bihira ang may trabaho at maliit lamang ang kita. Kailangang maglakad nang malayo ang mga tao para bumili ng pang-araw-araw na pangangailangan. Hindi maasahan ang pinagmumulan ng kuryente at walang tubig.

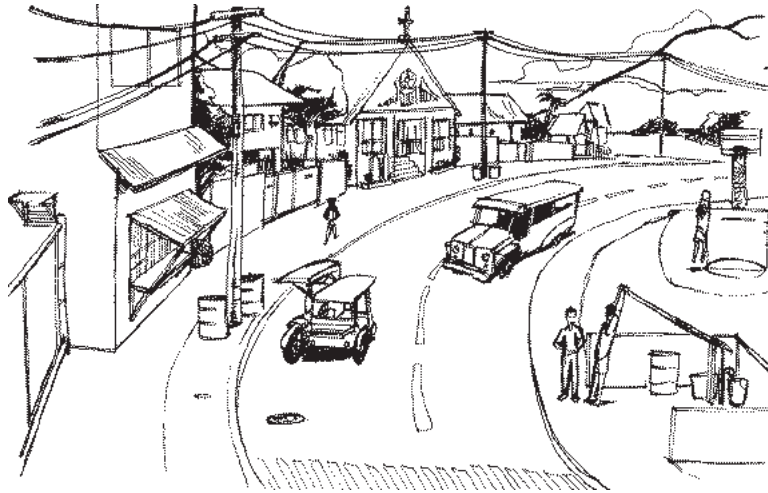

Isang araw, bumisita sa Pag-asa ang ilang miyembro ng isang *nongovernmental organization* (NGO). Kasama nila ang isang taga-gobyerno na eksperto sa kooperatiba. Tinalakay ng mga miyembro ng NGO sa mga taga-komunidad kung ano ang kooperatiba at mga pakinabang nito. Kinalaunan, tumulong ang mga bisita sa komunidad na magtayo ng sarili nitong kooperatiba.

Tumulong ang kooperatiba sa mga tao na makakita ng paraang lumaki ang kanilang kita. Natuto sila ng iba't ibang klase ng kabuhayan. Gumawa ng produktong maibebenta ang ilan sa kanila. Nagtayo ng sariling tindahan ang iba. Hindi na kailangang lumakad nang malayo ang mga tao para bumili ng pangangailangan sa araw-araw.

May mga tungkulin ang mga miyembro ng kooperatiba at alam nila ang mga ito. Alam nilang makatutulong lamang ang kanilang kooperatiba kung gagawin din nila ang kanilang mga tungkulin. Dumalo sila sa mga pulong, nagbabayad sa tamang panahon at sinabihan din ang mga bagong miyembro na gawin din ang ganoon.

Natutuhan nila sa kooperatiba ang magandang pakikitungo at kumalat na rin ito sa iba pang taga-Pag-asa. Nag-umpisa silang sama-samang gumawa ng mga proyektong may kinalaman sa kanilang komunidad. Sinimulan nilang maglinis ng kanilang kapaligiran. Nakipag-ugnayan sila sa munisipyo para magkaroon ng mas maayos na sistema ng kuryente at tubig.

Magbalik-aral Tayo

Naglalarawan sa Pag-asa bago at pagkatapos itayo sa komunidad ang isang kooperatiba ang sumusunod na mga pangungusap. Kung naglalarawan ng kalagayan ang pangungusap bago itayo ang kooperatiba, isulat ito sa ilalim ng hanay na nakalagay ang “BAGO.” Kung naglalarawan ng kalagayan ang pangungusap pagkatapos itayo ang kooperatiba, isulat ito sa ilalim ng hanay na nakalagay ang “PAGKATAPOS.”

1. Humusay ang sistema ng kuryente at tubig sa bayan.
2. Marumi ang kapaligiran at di maayos ang lugar.
3. Dumami ang mga tindahang itinayo sa bayan.
4. Mas maunlad ang kabuhayan ng mga tao.
5. Iilan ang may trabaho. Maliit ang kita ng mga may trabaho.
6. Kinailangang lumakad nang malayo ang mga tao para makabibili ng mga pangangailangan sa araw-araw.

BAGO	PAGKATAPOS

Kapag nakumpleto mo na, ikumpara ang iyong sagot na nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa pahina 41.

Alamin Natin

Miyembro tayong lahat ng isa o higit sa isang grupo. Nagmula tayo sa ating mga pamilya. Habang lumalaki tayo, nakikita nating miyembro tayo ng komunidad. Sa pagiging miyembro ng isang grupo, napag-aalaman natin ang mga bagay na karaniwan sa lahat ng miyembro. Nakikilala natin sila at natututo tayong kumilos nang kasama sila.

Ang kooperatiba ang isa pang grupo kung saan maaari tayong kumilos nang kasama ang ibang mga tao para sa pangkalahatang layunin.

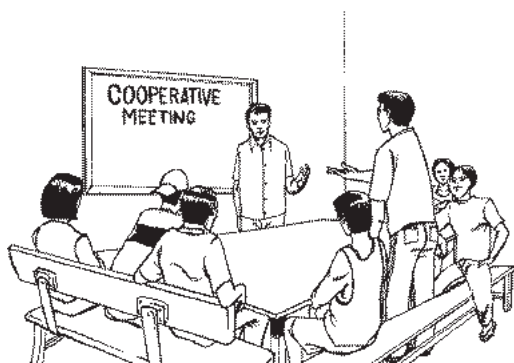
Ano ang kooperatiba?

Ang kooperatiba ay isang organisasyong boluntaryo o kusang-loob na itinayo ng di bababa sa 15 miyembro. Rehistrado ito sa gobyerno. Nagkakaisa ang mga miyembro nito sa isang interes o layunin. Kumbinsido sila na kapag sama-samang kumilos makakamit nila ang layuning iyon.

Pinagsasama-sama ng mga miyembro ang kanilang pera upang magkaroon ng puhunang kailangan sa kooperatiba. Pinagsasaluhan din nila ang mga peligro at pakinabang sa mga gawain ng kanilang kooperatiba.

Anu-ano ang mga pakinabang na maibibigay ng kooperatiba sa iyo at sa iyong komunidad?

Tulad ng natutuhan mo sa istorya ni Buboy at ng bayan ng Pag-asa, hindi lamang nagbibigay ng mga pakinabang ang mga kooperatiba sa mga miyembro nito kundi pati na sa buong komunidad. Tinatalakay ang mga pakinabang sa ibaba. Isa-isang pag-aralan nang mabuti ang mga ito.

1. Pinagsasama-sama ng mga miyembro ng kooperatiba ang kanilang pera upang magkaroon ng puhunang kailangan ng kooperatiba. Sa paglalagay nila ng pera sa negosyo ng kanilang kooperatiba, masasabi nating namumuhunan ang mga miyembro sa kanilang kooperatiba.

Ano ang matatanggap ng mga miyembro sa pamumuhunan nila sa kooperatiba?

Makakatanggap ang lahat ng miyembro ng **interes** na **ipinuhunan** nila. Ibibigay sa kanila ang halagang ito, tinatangkilik man nila o hindi ang negosyo ng kooperatiba. Ang ibig sabihin ng pagtangkilik mo sa negosyo ng kooperatiba ay ang pagbibili sa mga produktong ibinebenta nito o kaya'y ang paggamit sa serbisyo nito.

Kapag tinatangkilik ng isang miyembro ang negosyo ng kanyang kooperatiba, bibigyan siya ng **patronage refund**. Ang halaga ng kanyang *patronage refund* ay depende kung magkano ang binili niyang produkto at ginamit na serbisyo ng kanyang kooperatiba. Halimbawa, kung miyembro siya ng kooperatibang pangmamimili,

depende ang kanyang *patronage refund* kung magkano ang binili niyang produktong ibinebenta ng tindahan ng kooperatiba. Kung miyembro siya ng kooperatibang nagpapautang, lumalaki ang kanyang *patronage refund* habang lumalaki ang kanyang inuutang. Pero siyempre, kailangan niyang tandaan na dapat hindi siya pumapalya sa pagbayad ng utang. Hindi bibigyan ng *patronage refund* ang mga miyembrong hindi tumatangkilik ng negosyo ng kanilang kooperatiba.

Karaniwan, ibinibigay ang *patronage refund* ng isang miyembro minsan sa isang taon at ito ang parte niya sa kita ng kooperatiba. Marami ang pinaggagamitan ng kita ng isang kooperatiba. Ginagamit ito sa pag-aaral at pagsasanay ng mga miyembro nito at sa *patronage refund*.

2. Nagbibigay ang mga kooperatiba ng **oportunidad** sa mga miyembro nito para sa **dagdag na pag-aaral o pagsasanay**.

Ano ang kanilang matututuhan?

Tuturuan sila ng bagong kasanayan o galing sa paggawa ng mga bagay o kaya'y mga importanteng bagay ng simpleng pamamahala ng negosyo. Halimbawa, natuto ng sapat na kaalaman sa pagluluto si Buboy para makapag-umpisa ng sariling kainan.

Kaya may pagkakataon din ang mga miyembro na mapaunlad ang kanilang kabuhayan. Nangangahulugan ng mas malaking kita ng mga miyembro ang mas mahusay na kabuhayan. Kung mas malaki ang kita ng mga tao, mas makakaya nilang tugunan ang pangangailangan ng sariling pamilya.

Isang progresibong komunidad ang isang komunidad na may mga miyembrong kayang mangalaga ng kanilang mga pamilya.

3. May layuning magbenta ng **mga produkto at serbisyong de kalidad at may makatwirang presyo** ang mga kooperatiba. Hindi lamang ang mga miyembro ang nakikinabang dito kundi pati na ang mga di miyembro na tumatangkilik sa negosyo ng kooperatiba. Sa ganyang paraan, nagsisilbi rin sa komunidad ang kooperatiba. Hindi kailangang gastusin ng mga tao ang perang pinaghirapan sa pagbili ng napakamahal o mahinang kalidad na mga produkto.

4. Maraming magandang kahalagahan at pakikitungo na maaaring matutuhan ang mga miyembro sa isang kooperatiba. Matutuhan nila ang mga ito sa paglahok sa mga gawain. Matutuhan din nila ito sa pag-aaral at pagsasanay na ibinibigay sa kanila.

Maaari bang sabihin mo ang ilan sa mga pinahalagahan sa buhay at pakikitungong ito?

Hinihikayat ang mga miyembro na magtipid at mag-impok. Natututo silang umasa sa sarili at magkaroon ng disiplina sa sarili. Sama-samang kumikilos ang mga miyembro hindi lamang para sa sariling kabutihan kundi para rin sa kabutihan ng lahat. Natututo silang kumilos na kasama ang ibang tao at tumulong sa iba.

Dahil sa mga kahalagahan at pakikitungong ito, nagiging mas mabuting miyembro ng komunidad ang mga miyembro. Isinasaalang-alang nila ang kapakanan ng kanilang komunidad. Sa bandang huli, ang magagandang ugali na hindi lamang para sa sariling pakinabang natututuhan ng mga miyembro kundi sa pakinabang na rin ng buong komunidad.

Ngayon nasisiyahan ka na ba sa mga pakinabang na maibibigay ng kooperatiba sa iyo at sa iyong pamilya? Maaaring gusto mong sumulat ng ilang bagay na makatutulong sa iyo upang matandaan ang mga importanteng punto sa araling ito.

Magbalik-aral Tayo

Isulat ang **T** kung tama ang sinasabi ng pangungusap at **M** kung mali. Isulat sa blanko ang iyong mga sagot.

- _____ 1. Isang organisasyon na boluntaryo ang kooperatiba, itinayo ng limang miyembro. Hindi nagkakaisa sa isang interes o layunin lamang ang mga miyembro.
- _____ 2. Nangangailangan ang kooperatiba ng *puhunan* na gagamitin sa mga programa at serbisyo nito.
- _____ 3. Binabayaran ng *interes* ang mga miyembro ng kooperatiba sa ipinuhunan nila.
- _____ 4. Ang interes na tinatanggap taun-taon ng isang miyembro mula sa kooperatiba kung tinatangkilik niya ang kanilang negosyo ay tinatawag na *patronage refund*.

- _____ 5. Tumatanggap din ng *patronage refund* na mas maliit kaysa tinatanggap ng miyembrong tumatangkilik ng negosyo ng kooperatiba ang mga miyembrong hindi tumatangkilik sa negosyo ng kanyang kooperatiba .
- _____ 6. Nagbibigay ng oportunidad sa mga miyembro nito ng dagdag na pag-aaral at pagsasanay ang mga kooperatiba.
- _____ 7. May layuning kumita ang mga kooperatiba mula sa mga mamimili nang hindi isinasaalang-alang ang kalidad ng mga produkto at serbisyo nito.
- _____ 8. Sa paglahok sa kooperatiba, natututo ang mga miyembro ng mas maraming magandang kahalagahan at pakikitungo.
- _____ 9. Tinuturuang umasa sa kooperatiba ang mga miyembro nito.
- _____ 10. Kapakipakinabang lamang sa ilang tao sa komunidad ang kooperatiba .

Ikumpara ang iyong mga sagot sa mga nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa pahina 41–42.

Subukan Natin Ito

1. Inspeksyunin ang sariling komunidad. Obserbahan ang kalagayan ng panlipunan, pang-ekonomiya at pangkapaligiran at tukuyin ang problema nito. Isulat ang iyong mga obserbasyon.

---

2. Alamin kung may kooperatiba sa iyong komunidad. Sa palagay mo ba’y kapakipakinabang ang kooperatiba sa iyo at sa iyong komunidad? Sa anong paraan? Isulat ang iyong mga sagot.

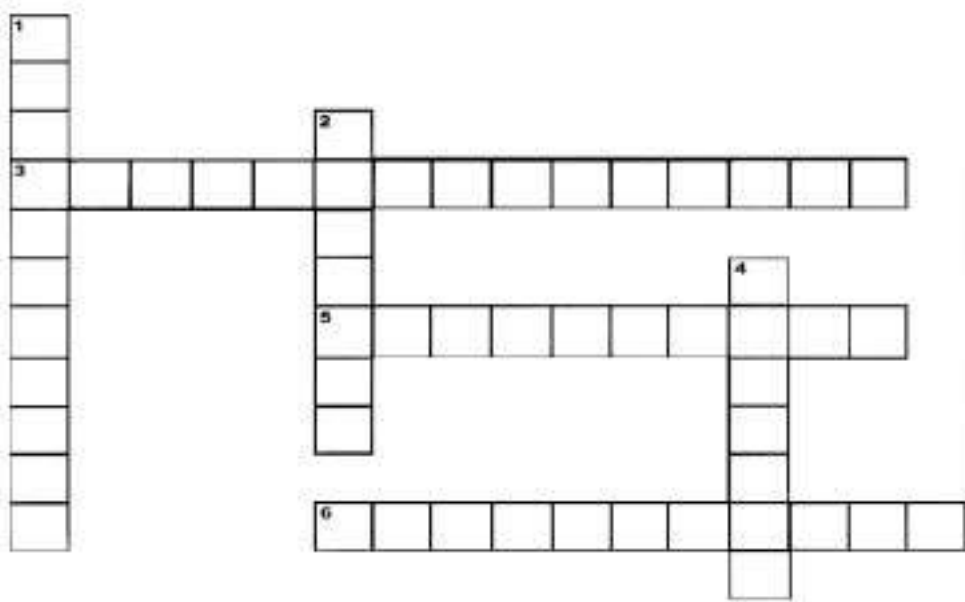
Pagkatapos itong sagutan, ikumpara ang mga sagot mo sa mga nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa mga pahina 42.

Dito nagtatapos ang Aralin 2. Malinaw na ba ngayon sa iyo kung ano ang isang kooperatiba? Interesado pa ba kayong sumapi sa isang kooperatiba? Bago tayo pumunta sa huling aralin, pagbalik-aralan ang araling ito sa pamamagitan ng pagsagot sa mga tanong at pagbabasa sa buod ng aralin.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

O, ano na ang natutuhan mo sa aralin dito? Para malaman, subuking sagutin ang palaisipang nasa ibaba.

Pahalang:

- (3) Binibigyan nito ang isang miyembro na tumatangkilik sa negosyo ng kanyang kooperatiba. Depende kung gaano ang halaga ng nabili niyang produkto at nagamit na serbisyo ng kooperatiba ang halagang matatanggap niya.
- (5) Dapat _____ sa pamahalaan ang kooperatiba.
- (6) Binibigyan ng oportunidad na _____ o makapagsanay ang mga miyembro ng kooperatiba.

Pababa:

- (1) Isang organisasyon na boluntaryong itinayo ng di bababa sa 15 miyembro. Nagkakaisa ang mga miyembro nito sa isang interes o layunin.
- (2) Binibigyan ng ganitong halaga ang mga miyembro, tinatangkilik man niya o hindi ang negosyo ng kooperatiba.

- (4) Nagbebenta ng mga produkto at serbisyong de _____ at may makatwirang presyo ang mga kooperatiba.

Nasiyahan ka ba sa pagsagot sa palaisipan? Ikumpara ang iyong mga sagot sa mga nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa pahina 43.

Tandaan Natin

- ◆ Isang rehistradong organisasyon na boluntaryong itinayo ng di bababa sa 15 miyembro ang kooperatiba. Kumikilos para sa pangkalahatang layunin ang mga miyembro nito.
- ◆ Pinagsasama-sama ng mga miyembro ang kanilang pera upang magkaroon ng puhunan ang kooperatiba.
- ◆ Ang mga ito ang pinakamahalagang pakinabang ng kooperatiba sa isang tao at sa komunidad:
  - Nagbibigay ang mga kooperatiba ng oportunidad sa mga miyembro nito na kumita ng mas malaki. Tumatanggap ang mga miyembro ng interes batay sa ipinuhunan nila. Kung bumili sila ng produkto at gumamit ng serbisyo, tatanggap din sila ng *patronage refund*.
  - Nagbibigay din ng oportunidad para sa pag-aaral at pagsasanay ang mga kooperatiba. Sa ganyang paraan, mapapaunlad ng mga miyembro ang kanilang kabuhayan.
  - Nagsisilbi ang kooperatiba sa mga miyembro at komunidad sa pamamagitan ng pagbibigay ng de kalidad na produkto at serbisyo sa makatwirang presyo.
  - May magagandang kahalagahan at pakikitungo na matututuhan ang mga miyembro sa kanilang mga kooperatiba. Disiplina, pag-asa sa sarili, pagtitipid at sama-samang pagkilos para sa kabutihan ng lahat ang ilan sa mga ito. Hindi lamang kapakipakinabang sa isang tao ang mabuting kahalagahan at pakikitungong ito kundi pati na rin sa kanyang kooperatiba at komunidad.

Mga Uri ng Kooperatiba

Ngayon, alam mo na kung ano ang kooperatiba at kung ano ang pakinabang nito sa iyo at sa iyong komunidad. Ang susunod na bagay na dapat mong malamang mabuti ay ang mga uri ng kooperatibang maaari mong itayo o salihan.

Sa katapusan ng Aralin 3, makakaya mo nang:

- ◆ tukuyin at ilarawan ang iba't ibang uri ng kooperatiba; at
- ◆ magbigay ng halimbawa ng mga gawain ng iba't ibang uri ng kooperatiba.

Basahin Natin Ito

Linggo, bumisita si Propesor Luna sa Barangay Concordia. Malugod na binati siya ng mga naninirahan doon.

Propesor Luna:

Magandang hapon sa inyong lahat!

Mga taga-barangay:

Magandang hapon, ma'm. Maligayang pagdating sa aming barangay!

Mang Cardo:

Propesor Luna, natutuwa kami at may panahon ka para sa amin. Masuwerte rin kami, kasama namin si Barangay Kapitan Joe.

Propesor Luna:

Mabuti! Kumusta ka, Kapitan Joe? Binabati ko kayong lahat sa paghahanda sa bulwagan ng barangay para sa ating pulong. Nagdala ako ng ilang babasahin tungkol sa

kooperatiba. May mga poster din akong dala. Pakidikit ninyo ang mga ito sa pasukan ng bulwagan. May ilang babasahin na pala kayo dito. Nabasa na ba ninyo ang mga ito?

Kapitan: Karamihan, ma'm. Ipinaliwanag din ng isa sa mga titser sa hay-iskul ang mga ito sa mga naninirahan dito.

Propesor Luna: Mabuti! Talagang nagtutulungan kayo. May mga tanong ba kayo sa nabasa ninyo?

Aling Maura: Ma'm, isang klase lang ba ang kooperatiba? Narinig ko sa radyo na may ilang kooperatiba na nagpapautang sa kanilang mga miyembro. Ang sabi naman ng mga kamag-anak ko sa probinsiya, mayroon silang kooperatibang pantransportasyon doon. Mukhang maraming uri/klase ng kooperatiba!

Propesor Luna: Tama ka diyan, Aling Maura. Maraming uri ng kooperatiba...teka muna, hindi ba si Kapitan Marco 'yang dumarating? Siya ang barangay kapitan ng Barangay Mapalad. Kapitan! Kapitan!

Kapitan Marco: Magandang araw sa inyong lahat! Kumusta ka, Propesor Luna?

Propesor Luna: Mabuti naman, salamat. Kapitan Marco, may mga tanong sila tungkol sa iba't ibang uri ng kooperatiba. Matutulungan mo ba sila?

Kapitan Marco: Aba'y oo. Natutuwa ako't gusto ninyong malaman ang tungkol sa mga kooperatiba. Ang kooperatibang itinayo sa aking barangay, ang Barangay Mapalad, ay isang kooperatibang pampamilyan. Nagbebenta ito ng palay na inani ng mga miyembro nito. Alam ba ninyo na sa panimulang puhunan na limampung libong piso ay kumikita ang kooperatiba ng dalawampung piso? Pinaghahati-hatian ng mga miyembro ang kitang ito.

Mang Ruben: Kahanga-hanga ang inyong kooperatiba!

Kapitan Marco: Salamat. Ngayon, pag-usapan natin ang iba't ibang uri ng kooperatiba. Mababasa din ninyo ang tungkol dito sa Kodigo ng Kooperatiba ng Pilipinas o Republic Act. No. 6938. Ginawa itong batas noong 1990 ng dating Pangulong Corazon Aquino. Nakasaad sa batas na ito ang mga tuntunin na dapat sundin sa pagtatayo ng isang kooperatiba.

Propesor Luna:

Handa na ba kayong lahat na makinig kay Kapitan Marco?

Kapitan Marco:

Salamat, Propesor Luna. Heto ang iba't ibang uri ng kooperatiba:

Kooperatibang Nagpapautang

Ang ko-op na nagpapautang ay nanghihiikayat sa mga miyembro nito ng pagtitipid at tamang paggastos. Pinagsasama-sama nito ang mga deposito ng mga miyembro at nagpapautang ito sa kanila nang may makatwirang interes. Karaniwan, umuutang ang mga miyembro para sa kanilang mga negosyo o ibang pangangailangan tulad ng pag-aaral at pagpapagamot.

Kooperatibang Pangmamimili

Ang ko-op na pangmamimili ay magandang tugon sa pagtaas ng presyo at mahinang kalidad ng mga produkto at serbisyo. Sama-samang kumikilos ang mga miyembro para magkaroon sila, pati ang mga di miyembro, ng de kalidad na produkto at serbisyo sa makatwirang presyo. Dumideretso sila sa mga suplayer at bumibili nang bultuhan.

Kooperatibang Pamprodukto

Ang mga miyembro ng kooperatibang pamprodukto ay nagtutulungan sa pagbili ng hilaw na materyales at kagamitan. Pinag-aaralan din nila at pinaghuusay ang kanilang teknik sa produksion para tiyakin ang kalidad ng kanilang mga produksiyon. Naghahanap din sila ng mga paraan para sa mas mahusay na pamilihan o bentahan ng kanilang mga produkto. Lumalahok ang mga miyembro sa produksiyong pang-agrikultura o pang-industriya.

Kooperatibang Pampamilihan

Kadalasang hindi marunong sa negosyo ang ilang prodyuser tulad ng mga maralitang magsasaka at hindi marunong magbenta ng kanilang mga produkto. Ang pangunahing pinagkakaabalahan ng isang kooperatibang pampamilihan ay ang tulungan ang mga miyembro nito na magbenta ng kanilang produkto o maghanap ng merkado para sa mga ito. Tinutulungan din nito ang mga miyembro sa pagkuha ng suplay na kailangan para sa produksiyon.

Kooperatibang Panserbisyo

Nagbibigay sa mga miyembro, at kahit sa mga di miyembro ang kooperatibang panserbisyo ng napakahalagang serbisyo tulad ng pangangalagang medikal at dental, pagpapaospital, transportasyon, komunikasyon, seguro at kuryente.

Kooperatibang Multi-purpose

Lumalahok sa dalawa o higit sa dalawang negosyo na isinasagawa ng iba pang uri ng kooperatiba ang ko-op na ito.

Propesor Luna:

Maraming salamat, Kapitan. Inaaasahan kong nasiyahan ang mga taga-barangay sa itinuro mo sa kanila.

Kapitan Joe:

Salamat, Kapitan Marco at Propesor Luna. Marami kayong naibigay na impormasyon tungkol sa mga kooperatiba. Inaasahan namin na magagamit ito sa pagtatayo ng sariling kooperatiba. Teka muna, handa na yata ang miryenda. Mga kabarangay, habang nagmimiryenda tayo, maaari pa rin kayong magtanong kina Propesor Luna at Kapitan Marco.

Binasa mo bang mabuti ang tinalakay sa pulong? Tinalakay nila ang mga importanteng bagay tungkol sa kooperatiba na kailangan mong sikaping tandaan. Kung sa palagay mong kailangan itong isulat para matandaan, isulat mo sa papel, o mabuti pa, sa notbuk.

Magbalik-aral Tayo

Sa katatapos mong pag-aralan, tukuyin ang uri ng kooperatibang inilarawan sa bawat talata sa ibaba. Isulat ang mga sagot sa mga blangko.

1. Nagtatayo ng tindahang nagbebenta ng iba't ibang klase ng produkto ang kooperatibang ito. Nangungulekta ito ng pera sa bawat miyembro. Ginagamit ng kooperatiba ang perang ito para bumili ng mga produktong ititinda. Umuupa din ng puwesto sa bahay ng isa sa mga miyembro nito para gamiting tindahan. Kahit sinong miyembro ay puwedeng bumili para sa kailangan ng kanyang pamilya. Anong klase ng kooperatiba ito?

---
2. Namamahala ng isang talyer ang kooperatibang ito. Mula sa perang naipon ng mga miyembro para ipuhunan sa negosyo, bumili sila ng ilang makina at kagamitan. Ang mga miyembrong marunong magmekaniko at magkumpuni ng sasakyan ang tumatao sa talyer, nagrerelebo sila ayon sa iskedyul na napagkaisahan nila. Anong klase ng kooperatiba ito?

---
3. May-ari ng isang malaking bahagi ng lupa ang isang pamilya sa isang barangay. Bago sila manirahan sa America, tinanggap nila ang alok ng isang grupong maralitang magsasaka na gustong umupa ng maraming ektarya ng kanilang lupa. Ang grupong ito ay nagtanim ng palay, gulay, at prutas sa lupang ito. Nag-alaga din sila ng mga manok. Pagkaraan, nakakita rin sila ng paraan kung paano mabebenta ang kanilang produkto. Anong klase ng kooperatiba ito?

Itsek ang inyong mga sagot na nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa pahina 43. Natukoy mo ba ang mga kooperatibang inilarawan sa mga talata? Kung tama ang sagot mo sa tatlo, mahusay, magpatuloy ka! Kung hindi, pagbalik-aralan mo ang itinuro ni Kapitan Marco sa mga taga-barangay. Sa gayon, magiging mas malinaw sa iyo ang mga bagay.

Subukan Natin Ito

Ngayon, subukan ninyong ilarawan ang iba pang uri ng kooperatiba. Maaari bang magbigay ka ng halimbawa ng gawain ng mga ito tulad ng inilarawan sa talatang kababasa mo pa lamang sa “Magbalik-aral Tayo” sa pahina 27.

Gawin ito sa dalawang uri ng kooperatiba. Gamitin ang ispasyo sa ibaba.

1. _____
_____
_____
_____
_____
2. _____
_____
_____
_____
_____

Ikumpara ang iyong mga sagot na nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa mga pahina 43–44.

Pag-isipan Natin Ito

Sa ngayon, dapat malinaw na sa iyo na **may mga bagay na karaniwan sa mga kooperatiba**. Ang mga ito ay boluntaryong itinayo ng isang grupo ng mga tao na may pangkalahatang layunin. Sa pamamagitan ng kooperatiba, nakakamit nila ang layuning ito at kumikilos sila para sa ikabubuti ng lahat.

Paano nagkakaiba ang mga kooperatiba? Nagkakaiba ang mga kooperatiba sa klase ng gawain na kanilang ginawa. Depende ito sa partikular na layunin na gustong nilang makamit. Mapapansin mo ito pagkatapos mong basahin ang sinabi ni Kapitan Marco.

Halimbawa, nagpapahiram ng pera ang mga ko-op na nagpapautang para magamit sa negosyo at ibang pangangailangan. Nagbebenta ng mga produkto sa mga miyembro at di miyembro ang ko-op na pangmamimili. Tumutulong sa mga miyembro ang mga ko-op na pamprodukto para makabili ng mga kailangan sa produksiyon. Gumagawa ng paraan ang mga ko-op na pangpamilihan para makapagbenta ng mga produkto ng mga miyembro nito at kumita nang malaki mula dito. Ang mga kooperatibang panserbisyo ay nagbibigay ng serbisyo para sa pang-araw-araw na pangangailangan, tulad ng medikal, transportasyon, at kuryente.

Gayunman, lahat ng grupo ay may mga miyembrong kumikilos para sa pangkalahatang layunin. May iba’t ibang gawain ang bawat uri ng kooperatiba.

Dito nagtatapos ang Aralin 3. Kapag may nagtanong sa iyo tungkol sa mga kooperatiba, maaari mo nang sabihin sa kanila ang iba't ibang uri ng kooperatibang alam mo. Kaya mo nang talakayin ang tungkol sa mga layunin at gawain ng bawat uri.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

Ilarawan ang bawat uri ng kooperatibang nakasaad sa ibaba.

1. Kooperatibang nagpapautang

---

2. Kooperatibang pangmamimili

---

3. Kooperatibang pamprodukto

---

4. Kooperatibang pampamilihan

---

5. Kooperatibang panserbisyo

---

6. Kooperatibang multi-purpose

Maaari mong ikumpara ang iyong mga sagot na nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa mga pahina 44–45. Pagbalik-aralan ang iyong natutuhan sa araling ito sa pamamagitan ng pagbabasa ng buod sa ibaba.

Tandaan Natin

- ◆ Magkakapareho ang lahat na mga kooperatiba na ang mga miyembro nito ay nagsasama-sama sa pagkilos para sa pangkalahatang layunin. Nagkakaiba lamang ito sa mga espesipikong layuning sinisikap na makamit at magawa ang kailangang gawin.
- ◆ Ang iba't ibang uri ng kooperatiba:
  - Kooperatibang nagpapautang
  - Kooperatibang pangmamimili
  - Kooperatibang pamprodukto
  - Kooperatibang pampamilihan
  - Kooperatibang panserbisyo
  - Kooperatibang multi-purpose

Nakarating ka na sa katapusan ng modyul na ito! Sana, nasiyahan ka habang inaalam ang lahat tungkol sa mga kooperatibang ito. May isa pang modyul na magtuturo sa iyo kung paano bumuo ng sariling kooperatiba. Inaasahan namin na sana magkaroon ka ng interes sa pag-aaral nito.

Balikan ang mga natutuhan mo sa modyul na ito sa pamamagitan ng pagbabasa ng buod sa susunod na pahina.

Ibuod Natin

- ◆ Sa maraming pagkakataon, nakatutulong nang malaki kung ang karamihan ng tao ay magsama-samang kumilos para marating ang pangkalahatang hangarin. Kapag sama-sama silang kumikilos, higit na mahusay at mabilis na nagagawa ang mga bagay. Higit na malaki ang pakinabang na makukuha ng grupo at bawat tao. Kapag sama-samang kumikilos ang mga tao, natutulungan nila ang isa't isa at ang kanilang sarili.
- ◆ Isang rehistradong organisasyon na boluntaryong itinayo ng di bababa sa 15 miyembro ang kooperatiba. Pinagsasama-sama ng mga miyembrong ito ang kanilang yaman upang magkaroon ng puhunan at iba pang pangangailangan ng kooperatiba. May parte din sila sa kita at pakinabang ng kooperatiba.
- ◆ Ito ang mga pinakamahalagang pakinabang ng isang kooperatiba na maibibigay sa isang tao at sa komunidad:
  - Nagbibigay ang mga kooperatiba ng oportunidad sa mga miyembro upang kumita nang mas malaki.
  - Nagbibigay din ang kooperatiba ng mga oportunidad sa pag-aaral at pagsasanay.
  - Nagsisilbi ang mga kooperatiba sa mga miyembro nito at sa komunidad sa pamamagitan ng pagbebenta ng de kalidad na produkto at serbisyo sa makatwirang presyo.
  - May magagandang kahalagahan at pakikitungo na matututuhan ang mga miyembro sa kanilang kooperatiba. May pakinabang sa isang tao, kooperatiba at komunidad ang mga katangiang ito.
- ◆ Pare-pareho ang lahat ng kooperatiba na sama-samang kumikilos ang mga miyembro nito upang makamit ang iisang layunin. Nagkaiba lamang ito sa espesipikong layunin na sinisikap nilang kamtin at sa gawaing nais nilang matupad. Narito ang iba't ibang uri ng kooperatiba:
  - Kooperatibang nagpapautang
  - Kooperatibang pangmamimili
  - Kooperatibang pamprodukto
  - Kooperatibang pampamilihan
  - Kooperatibang panserbisyo
  - Kooperatibang multi-purpose

Bilang huling gawain sa modyul na ito, sagutin ang sumusunod na pagsubok. Makakatulong ito upang malaman mo kung hanggang saan ang natutuhan mo sa tatlong aralin ng modyul.

Anu-ano ang Natutuhan Mo?

1. Sa isang kooperatiba, nagtutulungan ang bawat miyembro at _____.
  - a. isinasaisantabi ang kanilang mga personal na layunin
  - b. sinisikap din nilang kamtin ang kanilang mga personal na layunin sa pagsapi sa kooperatiba
  - c. walang napapala para sa kanilang sarili
  - d. (a) at (c)
2. Makakatulong ang kooperatiba sa mga komunidad kung saan _____.
  - a. ang tanging mapagkukunan ng puhunan para sa maliliit na negosyo ay ang mga usurerong nagpapatong ng napakataas na interes
  - b. iilan lamang ang mga tindahang nagbebenta ng pang-araw-araw na pangangailangan sa makatwirang presyo
  - c. nahihirapan ang mga magsasaka na makabili ng mahuhusay na kagamitang pansaka at mga suplay sa makatwirang presyo
  - d. lahat ng nakasaad sa itaas
3. Alin sa sumusunod ang hindi naglalarawan ng isang kooperatiba?
  - a. Rehiistradong organisasyon ito na binubuo ng di bababa sa 15 miyembro.
  - b. Nagkakaisa sa isang hangarin ang mga miyembro.
  - c. Inubliga ng mga mayor ang mga miyembro na sumapi sa kooperatiba.
  - d. Pinagsasama-sama ng mga miyembro ang kanilang yaman upang magkaroon ng puhunan ang kooperatiba.
4. Sino ang may karapatang tumanggap ng *patronage refund*?
  - a. Lahat ng miyembro ng kooperatiba.
  - b. Mga miyembrong bumibili ng produkto at gumagamit ng serbisyo ng kooperatiba, o kaya'y mga miyembrong tumatangkilik lamang sa negosyo ng kanilang kooperatiba.
  - c. Mga miyembrong dumadalo sa lahat ng pulong ng kooperatiba.
  - d. Mga miyembro at di miyembrong bumibili ng produkto at gumagamit ng serbisyo ng kooperatiba

5. Alin sa sumusunod ang naglalarawan ng *patronage refund*?
  - a. Pera ito na ibinigay sa iyo ng kooperatiba kapag ibinalik mo ang biniling produktong may depekto.
  - b. Interes ito ng ipinuhunan ng isang miyembro sa kooperatiba.
  - c. Parte ito ng isang miyembro sa kita ng kanyang kooperatiba kung bumibili siya ng mga produkto at gumamit ng serbisyo ng kanyang kooperatiba.
  - d. Kinita ito ng isang miyembro pagkatapos ng kanyang pagsanay sa kapakipakinabang na kasanayan sa kooperatiba.

6. Kumikita nang maayos ang mga drayber ng traysikel at dyip sa kanilang hanapbuhay. Samantala nang masira ang kanilang mga sasakyan, gumasta sila nang malaki sa pagpapakumpuni ng mga ito. Mataas ang singil ng dalawang talyer sa poblasyon at wala pa silang nakahandang piyesa ng sasakyan na kailangan ng mga drayber. Makakatulong ang isang kooperatiba sa mga drayber ng traysikel at dyip sa pamamagitan ng _____.
  - a. paglipat sa kanila sa ibang lugar kung saan may mahuhusay na talyer
  - b. pagtatayo ng sarili nitong talyer na may mababang singil sa pagkukumpuni
  - c. diretsang bibili ng mga piyesa ng sasakyan sa mga suplayer na higit na may mababang presyo
  - d. (b) at (c)

7. Kapag natuto ang mga miyembro nang kahalagahan ng kooperatiba tulad ng pag-asa sa sarili at puspusang paggawa, nakikinabang din ang komunidad. Paano?
  - a. Ang mga miyembro ng kooperatiba ay miyembro din ng komunidad. Ang mga pinahahalagahan sa buhay na natutuhan nila sa kanilang kooperatiba ay nakakatulong din para maging mabuting miyembro ng kanilang komunidad.
  - b. Pinipilit ng kooperatiba ang mga miyembro nito na lumahok sa mga gawain ng komunidad.
  - c. Itinuturo ng kooperatiba ang mga kurso sa pag-aaral ng mga kahalagahan (*values education*) sa hay-iskul ng kanilang lugar.
  - d. (b) at (c)

8. Marunong gumawa ng pastilyas at iba pang pangmatamis ang taga-Barangay Matamis. Minsan sa isang linggo, pumupunta sa kanila ang mga mamamakyaw at bumibili ng kanilang produkto. Dahil dito, kailangang pagbutihin ang paggawa ng mga produktong ito. Kailangan nang dedikasyon at pag-iingat ang paggawa ng ganitong produkto kaya nagtataka sila kung bakit napakaliit ng bayad sa kanilang mga minatamis. Nagdesisyon silang magtayo ng kooperatibang makatutulong sa kanila na makakita ng mga mamimili na nakahandang magbayad ng mataas na presyo. Ang uri ng kooperatibang ito ay tinatawag na _____.
  - a. kooperatibang pamprodukto
  - b. kooperatibang pampamilihan
  - c. kooperatiba ng kendi
  - d. kooperatibang pangmamimili
9. Kilala na napakahusay na mga sapatero ang bayan ng Caminar. Nakakakuha sila ng malalaking order mula sa maraming tindahan sa Maynila. Pero lagi naman silang kinukulang ng mga suplay para sa produksiyon tulad ng balat, bakel, at pangkulay. Gusto din nilang mapahusay ang disenyo ng sapatos para maibenta ito sa mga eksporter. Nagdesisyon ang mga sapatero na magtayo ng kooperatibang makapagbibigay sa kanila ng mga maaasahang suplay na may mas mababang presyo. Tutulong din ang kooperatiba sa pagbili ng mga kagamitan at makina na makapagpapahusay ng kalidad ng kanilang sapatos. Ang uri ng kooperatibang ito ay tinatawag na _____.
  - a. kooperatibang pamprodukto
  - b. kooperatibang pampamilihan
  - c. kooperatiba ng sapatos
  - d. kooperatibang pangmamimili
10. Nagbibigay ng oportunidad ang mga kooperatiba sa pag-aaral at pagsasanay sa mga miyembro nito para _____.
  - a. mapahusay ang kanilang kasanayan at magkaroon sila ng mas magandang kabuhatan
  - b. matutuhan nila ang mga importanteng bagay sa pagpapatakbo ng maliit na negosyo
  - c. matuto silang umasa sa sarili at magtrabaho nang puspusan
  - d. lahat ng nakasaad sa itaas

Itsek ang iyong mga sagot na nasa *Batayan sa Pagwawasto* sa mga pahina 45–47.

Kung ang iskor mo ay:

- 0 – 5 Kailangan mong pag-aralan muli ang buong modyul.
- 6 – 7 Kailangan mong balikan ang mga bahagi ng modyul na hindi mo naintindihan
- 8 – 9 Mahusay! Pagbalik-aralan mo na lang ang mga bahagi ng modyul na hindi mo naintindihan
- 10 Napakahusay mo! Marami kang natutuhan sa modyul na ito. Maaari ka na ngayon pumunta sa susunod na modyul.

Batayan sa Pagwawasto

A. Anu-ano ang Alam Mo? (pp. 2–4)

- A. 1. Letrang (b) ang tamang sagot. Natural na gustong makamit ang layuning iyon ng mga taong sama-samang kumikilos para sa isang layunin. Magagawa nila ito kung puspusan nilang gagawin at isasaisip ang pangkalahatang kabutihan.

Mali ang letrang (a). Ang mga taong nagkakaisa ng layunin ay hindi gagawa ng mga paraan para mahadlangan ang pagkakamit ng kanilang layunin. Ang isa sa mga paraang ito ay ang pakikialam sa isa't isa.

Mali ang letrang (c). Maaari nilang pagsama-samahin ang kanilang pera upang maipon ang halagang kailangan nila. Karaniwan ito sa lahat ng kooperatiba.

Mali ang letrang (d). Kahit may isang hangarin ang isang grupo ng tao, hindi nila ito makakamit kung hindi lagi silang magkakasundo kung paano makakamit ang mga layuning ito o kaya'y napakatamad sa pagtupad sa kanilang mga tungkulin. Ang wastong pakikitungo ay laging importante para sa sinuman o sa alinmang grupo upang magawa ang anumang bagay.

2. Ang tamang sagot ay (e)-(a) at (c). Nakakatulong ang mga kooperatiba sa mga komunidad kung saan hindi natutugunan ang mga pangangailangan ng mga tao. Karaniwan, dito ang mga oportunidad sa trabaho (a) at pang-araw-araw na pangangailangan tulad ng pagkain, tirahan, kuryente at tubig (c).

Hindi mahusay na sagot ang mga letrang (b), (d) at (e). Ang dalawang grupo ng mga tao na inilarawan sa (b) at (d) ay mukhang walang malaki at mahigpit na pangangailangan. Ang isang grupo ay mga taong nagtatrabaho at nakakapagpaaral ng mga anak (b). Ang isa pang grupo ay mga taong nakatira sa mga lugar na may mga tindahang nagbebenta ng pang-araw-araw na pangangailangan sa makatwirang presyo (d). Sa totoo, walang makakapigil sa mga taong ito na magtayo ng mga kooperatiba para lalu pang mapahusay ang kanilang kalagayan. Gayunman, ang mga kooperatiba ay **makakatulong nang husto** sa mga komunidad kung saan ang mga tao ay may **malaking** pangangailangan.

3. Ang tamang sagot ay **(d)**-(a) at (b). Parehong nahihirapang tumugon sa pangangailangan ng kanilang pamilya sina Mang Bogart at Mang Kiko dahil hindi sapat ang kanilang kinikita. Ang isang hangarin ng lahat ng kooperatiba ay ang tumulong sa kanilang mga miyembro na kumita nang mas malaki. Magagawa ito sa pamamagitan ng pagbibigay ng oportunidad na mapaunlad ang kanilang kabuhayan (a) at pagsasanay para magkaroon sila ng kapakipakinabang na kasanayan (b).

Mali ang letrang (c). Hindi nanghihiikayat sa kanilang mga miyembro ang mga kooperatiba na mainggit sa tagumpay ng ibang tao.

4. Ang tamang sagot ay letrang **(b)**. Nangangailangan ang mga taga-Barangay Malayo ng mga tindahang mabibilhan ng pang-araw-araw na pangangailangan sa makatwirang presyo. Ang isang paraan para malutas ng kooperatiba ang problemang ito ay ang pagtatayo ng tindahan na magbebenta ng pang-araw-araw na pangangailangan. Ginagawa talaga ito ng mga kooperatibang pangmamimili, at maraming tao ang naaakit sa mga kooperatibang ito.

Hindi mahusay na sagot ang mga letrang (a) at (c). Pinakamahusay na **nasa loob** ng komunidad ang mga tindahang nagbebenta ng **pang-araw-araw na pangangailangan**. Hindi mahusay na solusyon sa problema ang pagkakaroon ng dyip para sa mahabang byahe papuntang poblasyon. Hindi rin mahusay na solusyon sa problema ang daan para mabilis na makarating sa mga tindahan sa poblasyon.

Hindi mahusay na sagot ang letrang (d). Tumutulong ang kooperatiba sa mga miyembro upang mapaganda ang buhay at di pahirapan ang mga buhay nito. Mahirap para sa mga taga-Barangay Malayo na makakuha ng mga pangunahing pangangailangan, lalung hindi mabuti ang pagkasyahin na lamang ang kakarampot.

5. Ang tamang sagot ay letrang **(c)**. Ang *kooperatibang nagpapautang* ang isang uri ng kooperatiba na magpapahiram ng pera sa mga tao o sa iba pang organisasyon na may makatwirang interes. Ang ganitong kooperatiba ay nanghihiikayat sa mga tao na magtayo ng sariling negosyo sa pamamagitan ng pagpapahiram ng pera.

Hindi mahusay na sagot ang letrang (a). Hindi malulutas ng mga kooperatiba ang problema ng Barangay Sampaguita sa pakikipag-usap sa mga usurero na magpatong ng mas mababang interes dahil walang kontrol ang kooperatiba sa mga usurero.

Hindi rin mahusay na sagot ang letrang (b). Hindi malulutas ang problema kung ipaalam na may mga usurerong nagpapatong ng mas mababang interes. Ang kooperatiba, tulad ng *kooperatibang nagpapautang*, ang mangunang magbibigay ng kailangang serbisyo ng isang mamimili o kliyente. Ginagawa ito sa pamamagitan ng pagsasaayos ng aplikasyon ng pagpapautang.

Mali ang letrang (d). Hinihikayat ng mga kooperatiba ang mga tao na kamtan nila ang kanilang mga layunin. Kung nakikita ang potensiyal sa pagnenegosyo ng isang organisasyong pambayan o isang grupo sa komunidad, tinutulungan ito ng kooperatiba na maging matagumpay. Maaaring tumulong ang kooperatiba sa pamamagitan ng pagpapautang, paghahanap ng pamilihan at marami pang paraan.

- B. 1. (c) Kooperatibang pangmamimili
2. (a) Kooperatibang multi-purpose
3. (b) Kooperatibang nagpapautang
4. (f) Kooperatibang panserbisyo
5. (d) Kooperatibang pamprodukto

B. Aralin 1

Magbalik-aral Tayo (pp. 6–7)

Ganito dapat ang pagbasa ng kompletong pangungusap:

Nag-aalala sina Gng. Mariano at Gng. Aguilar sa tumataas na presyo ng bilihin.

May plano si Gng. Mariano. Bibili sila nang bultuhan ang mga produkto at paghahatian nila ito. Sa ganitong paraan, magkakaroon sila ng pangunahing pangangailangan sa mas mababang presyo.

Pagkaraan ng isang buwan, nalaman nilang nakatipid sila ng sandaan at limampung piso.

May kasanayan sa pananahi ng damit ang dalawang nanay. Nagbagsak sila ng mga simpleng damit pambahay sa tindahan ng damit sa palengke.

Sa una nilang pagdeliber ng damit, isang libong piso ang kanilang kita.

Masaya sina Ginang Mariano at Ginang Aguilar sa kanilang tagumpay. Nasiyahan din ang kanilang mga mister sa kanilang pagsisikap.

Sa kanilang ginawa, naturuan nila ang kanilang mga anak ng puspusang paggawa, pagtitipid, at pagtutulungan.

Mga sagot sa mga pag-iisip na tanong:

1. Maaaring napansin mo na maraming magandang katangian sina Gng. Mariano at Gng. Aguilar. Nakatulong ang mga katangiang ito sa kanila na matupad ang kanilang mga plano at magtagumpay. Pansinin na noong pareho nilang nakita ang problema, nag-isip sila ng plano para malutas ang problema. Hindi nila hinayaan na sirain sila ng problema. Maingat silang nagplano at puspusang kumilos para matupad ang kanilang mga planong ito. Alam nila na kapag nagtagumpay sila, matutulungan nila pareho ang kanilang mga pamilya.
2. Sa bandang huli, parehong nakinabang sa kanilang tagumpay ang kanilang mga pamilya.
3. Marahil, magtatagumpay ang isa kahit walang tulong ng isa pa. Pero magiging mas mahirap, mas matagal, at hindi ganoon kalaki ang pakinabang. Sa pamamagitan ng sama-samang pagkilos, natupad ang mga tungkulin nang mas madali at mas mabilis, at mas malaki ang pakinabang na makukuha nila.

Subukan Natin Ito (pahina 8)

Siguradong makakaisip ka ng maraming problema o pangangailangan na malulutas mo nang kasama ang ibang tao. Halimbawa, mapapansin mo na natatambak ang basura sa bahay. Interesado kang maglagay ng compost pit sa iyong bakuran. Nakipag-usap ka sa kuya mo na tulungan ka at pumayag naman siya.

Ang una mong gagawin ay tingnan kung talagang makakatulong ang *compost pit* sa iyong pamamahay. Mababawasan ba nito ang basura sa bahay? Kung mababawasan, tingnan mo kung paano gumawa ng *compost pit*. Anu-ano ang materyales na kailangan? Gagastos ka ba para dito? Gaano kalaking lugar ang kailangan mo? Paano namamantini ang isang *compost pit*? May mga kailangan bang gawin araw-araw?

Ang susunod mong gagawin ay talakayin kung paano maghahati ng trabaho. Ano ang mas mahusay na magagawa ng iyong kuya? Ano naman ang mas mahusay na magagawa mo? Paano matitiyak na pareho ninyong magagawa ang itinakda ninyong gawain? Kung may materyales na kailangang bilhin, tingnan mo kung may pera ka para diyan. Kung wala kang pera, pag-usapan ninyo kung paano ninyo magkasamang mapapalitaw ang pera.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan (pp. 9–11)

1. Ang kakapusan sa kita ang problema nina Juan, Pedro, at Dario. Nahihirapan sila sa pagtugon sa pangangailangan ng kanilang pamilya
2. Bumili silang tatlo ng segunda manong bangkang pangisda na hinulug-hulugan nila.
3. Oo, sumuporta sa plano ng mga mister ang kanilang mga pamilya. Iminungkahi pa nga ng kanilang mga pamilya na pantay-pantay na hatiin sa tatlo ang kita nila.

4. Kumuha ang mga misis nina Juan, Pedro, at Dario ng puwesto malapit sa bayan para magtinda ng mga huling isda ng kanilang mga mister.
5. May kasabihan na “Mas mahusay ang tatlong paris ng kamay” Ang ibig sabihin lamang ng kasabihang ito ay mas madaling gumawa ng kahit anong tungkulin kung nagtutulungan ang mga tao. Isa pa, kung kumikilos ang mga tao para sa panlahatang hangarin, mas kaunti ang pagtatalo at mas marami ang magagawa.

Mas madali ang trabaho kapag kumikilos nang kasama ang ibang tao. Makakamit natin ang ating mga hangarin dahil susuportahan tayo ng mga taong kilala natin o mga taong makakatulong sa atin. Makakapili tayo ng ibang mas mahusay na paraan kung paano makakamit ang ating mga hangarin.

Ang sama-samang pagkilos ay hindi nangangahulugan na umasa tayo na gawin ng iba ang trabaho na para sa atin. Dapat nating tandaan ang ating responsibilidad na gawin ang ating makakaya upang makamit natin ang gusto nating makamit.

Tingnan ang mga langgam, sama-sama itong kumikilos. Pero makikita na ang bawat langgam ay may sariling tungkulin — nag-iipon ang iba ng pagkain samantalang naghahanap naman ng pagkain ang iba. Ang resulta, may pagkain ang mga langgam sa buong panahon ng tag-ulan.

6. Oo, nakatulong ang sama-samang pagkilos sa pagpapaunlad ng buhay nina Juan, Pedro at Dario. Nagsimula silang kumilos nang magkakasama silang magplano kung paano malutas ang kanilang problema. Dahil dito, lalu pa silang nagtulungan, na sa bandang huli, nakatulong sa kanila para mabayaran ang bangkang pangisda na inutang nila kay G. Saliendra. Ang resulta, nakabili pa sila ng dalawa pang bangkang pangisda at nakapagtayo pa ng sariling negosyo sa pangingisda.

C. Aralin 2

Magbalik-aral Tayo (pahina 14)

1. Bago sumapi si Buboy sa isang kooperatiba, nakatira siya sa isang luma at sira-sirang barungbarung. Isa siyang piyon na maliit lamang ang kita. Hindi niya kayang buhayin ang kanyang limang anak at asawang maysakit. Nang sumapi siya sa kooperatiba, natuto siyang magluto kaya nakapagbukas siya ng isang kainan. Kasama ang kanyang pamilya, matiyaga niyang inasikaso ang kaniyang negosyo. Ngayong may restawran siya na kumikita ng isang libo at limang daang piso sa isang araw. Lumipat sila sa isang inuupahang apartment. Nag-iipon sila para makabili ng sariling bahay at lupa. May mga kaibigan din si Buboy na handang tumulong sa kanya.

2. Masinop, masikap at masipag si Buboy. Pinapahalagahan niya ang kapakanan ng kanyang pamilya. Ginagawa niya ang kanyang mga tungkulin bilang miyembro ng kanyang kooperatiba. Malinis din siya at maayos sa sarili at sa kanyang kapaligiran.

Magbalik-aral Tayo (pahina 16)

Ganito ang kumpletong talahanayan:

BAGO	PAGKATAPOS
2. Marumi ang kapaligiran at di maayos ang lugar.	1. Humusay ang sistema ng kuryente at tubig sa bayan.
5. Iilan lamang ang may trabaho. Maliit lamang ang kita ng mga nagtatrabaho.	3. Dumami ang mga tindahang itinayo sa bayan.
6. Kinailangang maglakad nang malayo ang mga tao upang makabili ng pangangailangang pang-araw-araw.	4. Mas maunlad ang kabuhayan ng mga tao.

Magbalik-aral Tayo (pp. 19–20)

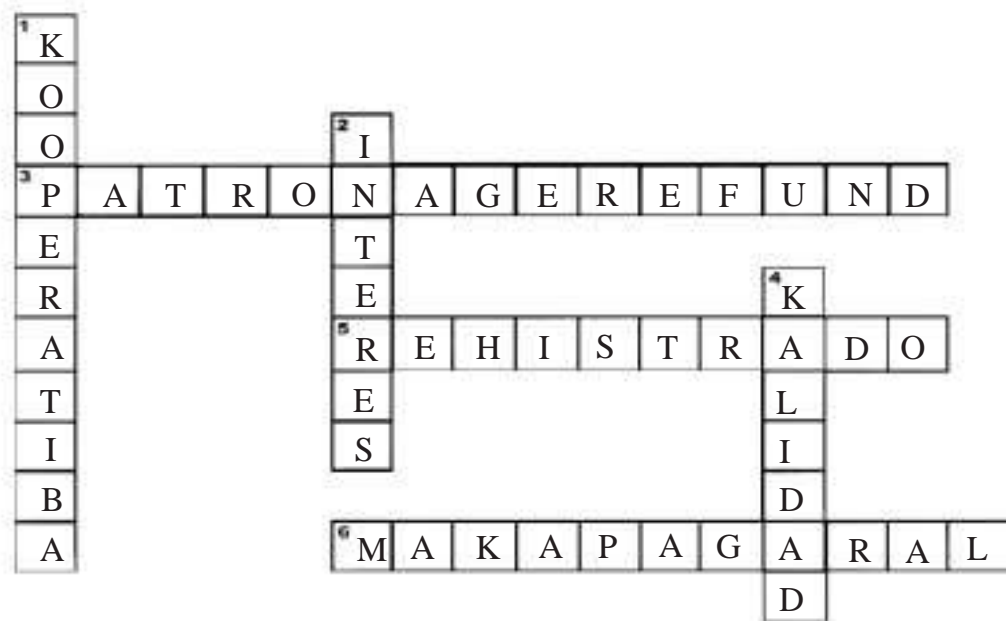
1. **M** - Isang organisasyong boluntaryong itinayo ng di bababa sa 15 miyembro ang kooperatiba.
2. **T** - Ang perang ipinasok ng mga miyembro sa kooperatiba ang *puhunan* na gagamitin sa mga programa at serbisyo ng ko-op.
3. **T** - Binibigyan ng kooperatiba ang mga miyembro ng *interes* sa katapusan ng taon kapalit ng ipinuhunan sa kanilang ko-op.
4. **T** - Interes na tinatanggap taun-taon ng isang miyembro mula sa kooperatiba ang *patronage refund* kung tinatangkilik niya ang negosyo ng kanyang kooperatiba.
5. **M** - Ang mga miyembrong tumatanggap ng *patronage refund* ay ang mga miyembro lamang na tumatangkilik ng negosyo at serbisyo ng ko-op. Halimbawa, sa kooperatibang nagpapautang, kung umuutang at nagbabayad sa tamang panahona ng miyembro, makakatanggap siya ng *patronage refund*.
6. **T** - Ang mga kooperatiba ay nagbibigay ng oportunidad para sa kanilang mga miyembro na magkaroon ng dagdag na pag-aaral o treyning.
7. **M** - Ang kooperatiba ay nagbebenta ng de kalidad na mga produkto at serbisyo sa mga miyembro nito. Nanghihikayat ito sa mga tao na tangkilikin ang mga produkto at serbisyo nito.

8. **T** - Sa pagsapi sa kooperatiba, natututo ang mga miyembro ng magagandang kahalagahan at pakikitungo. Layunin ng mga kooperatiba na sama-samang kumilos ang mga tao kaya natututo silang umasa sa sarili at maging produktibo.
9. **M** - Itinayo ang mga kooperatiba hindi lamang para kumita kundi para tumulong sa mga tao na maging produktibo at maging marunong sa buhay. Inaasahan ang isang miyembro na lumahok para maging produktibo.
10. **M** - Bukas sa lahat ng taga-komunidad ang kooperatiba ng komunidad. Hinihikayat nito ang lahat ng taga-komunidad na sumapi dito para makakuha sila ng pakinabang at pribilehiyo na maaaring tanggapin ng isang miyembro. May mga kooperatiba din tulad ng mga *kooperatibang pamimilihan* at *kooperatibang pampamilihan* na bukas sa mga di miyembro. Pero para lamang sa mga miyembro nito ang *kooperatibang nagpapautang*.

Subukan Natin Ito (pahina 20)

1. Kapag ininspeksiyon mo ang kalagayan ng iyong komunidad, ang isa sa maaari mong mapansin ay ang mga problema nito. Halimbawa, mapapansin mong kulang ang sasakyang pampubliko o kaya'y maraming taong walang trabaho. Mapapansin mo rin ang mga problema ng ilang grupo sa iyong komunidad. Halimbawa, mapapansin mo na maraming magsasaka sa lugar ninyo pero nahihirapan ang mga ito na magbenta ng kanilang produkto.
2. Alam mo na kung gaano kapakipakinabang sa komunidad ang isang kooperatiba. Matapos mong maobserbahan ang mga problema sa iyong komunidad, maiisip mo kung paano makakatulong ang mga kooperatiba sa paglutas ng mga problemang iyon. Makakatulong ang isang kooperatiba sa pamamagitan ng pagpapautang ng puhunan para sa maliliit na negosyo tulad ng negosyong kaugnay ng sasakyang pampubliko. Makakatulong din ito sa pamamagitan ng pagtuturo sa mga miyembro ng kapakipakinabang na kasanayan na maaaring magamit para kumita. Makakatulong din ito sa mga magsasaka sa pamamagitan ng paghahanap ng mas magandang paraan upang makapagbenta ng kanilang mga ani.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan (pp. 21–22)

D. Aralin 3

Magbalik-aral Tayo (pahina 27)

Pagkatapos basahin nang mabuti ang sinabi ni Kapitan Marco, hindi na mahirap tukuyin ang iba't ibang uri ng kooperatiba.

1. kooperatibang pangmamimili
2. kooperatibang panserbisyo
3. kooperatibang pamprodukto

Subukan Natin Ito (pahina 28)

Ang mga kooperatibang pampamilihan, nagpapautang at multi-purpose ang iba pang uri ng kooperatiba na hindi inilarawan sa *Magbalik-aral Tayo* (pahina 27). Maaaring subukang ilarawan ang mga ito nang ganito:

Kooperatibang Pampamilihan — Nagtayo ng kooperatiba ang mga magkakape sa isang bayan. Kumontak sila sa maraming kapihan sa Maynila. Diretsa silang nakipag-usap sa mga manager ng mga kapihan at nag-alok ng kanilang kapeng inaani. Pinagsama-sama nila ang kanilang ani para matugunan ang kailangan ng malalaking kapihan. Higit na mahusay ang ganitong paraan ng pagbebenta ng kanilang produkto kaysa pagbebenta ng kanilang ani sa mga namamakyaw na mas mababa ang presyo.

Kooperatibang Nagpapautang — Pinagsama-sama ng mga empleyado ng isang pabrika ang kanilang pera at nagtayo sila ng kooperatiba. Nagpapautang sa mga miyembrong nangangailangan ng pera sa pagpapagamot na di inaasahan, pagpapaaral sa mga anak at iba pang pangangailangan ang kanilang kooperatiba. Nagpapautang ang kooperatiba nang may makatwirang interes. Mahusay ito para sa mga miyembrong nangungutang sa mga usurerong nagpapatong ng mataas na interes.

Kooperatibang Multi-purpose — Nakita ng mga taga-barangay na dalawa ang kanilang malaking problema. Ang isang problema, kulang ang tindahang nabibilhan ng mura at de kalidad na produkto. Ang isa pang problema, kulang ang puhunan para sa maliliit na negosyo. Pinagsama-sama nila ang kanilang pera upang magkaroon ng puhunan para sa isang kooperatiba. Nagtayo ng isang tindahan ang kooperatiba na magtitinda ng pagkain at iba pang pangangailangan sa mababang presyo. Ginamit din nila ang ibang pera upang ipautang sa mga miyembro na gustong magtayo ng maliit na negosyo tulad ng manukan, patahian, at talyer.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan (pp. 29–30)

Ito ang iba't ibang uri ng kooperatiba at ang paglalarawan sa mga ito.

1. **Kooperatibang nagpapautang**

Hinihikayat ng ko-op na nagpapautang na magtipid, mag-impok, at gumastos nang tama ang mga miyembro nito. Pinagsama-sama nito ang pera ng mga miyembro at ipinapautang din ito sa mga miyembro sa makatwirang interes. Nangungutang ang mga miyembro para ipahiram sa mga negosyo o iba pang pangangailangan tulad ng pag-aaral at pagpapagamot.

2. **Kooperatibang pangmamimili**

Mahusay na sagot sa tumataas na presyo at mahinang kalidad ng mga produkto at serbisyo ang ko-op na pangmamimili. Sama-samang kumikilos ang mga miyembro para magkaroon ng de kalidad na produkto at serbisyo sa makatwirang presyo ang komunidad. Dumideretso sila sa mga suplayer at bumibili nang bultuhan.

3. **Kooperatibang pamprodukto**

Nagtutulungan ang mga miyembro ng kooperatibang pamprodukto sa pagbili ng hilaw na materyales at kagamitan. Pinag-aaralan din nila at pinahuhusay ang mga teknik sa produksiyon para masigurong de kalidad ang kanilang mga produkto. Naghahanap din sila ng mga paraan para sa mas magandang pamilihan o para maibenta ang kanilang mga produkto. Lumalahok din sa produksiyong pang-agrikultura o pang-industriya ang mga miyembro.

4. **Kooperatibang pampamilyan**

Ang pangunahing pinagkakaabalahan ng isang kooperatibang pampamilyan ay ang pagtulong sa mga miyembro nito sa pagbenta o maghanap ng merkado para sa kanilang mga produkto. Tinutulungan din nito ang mga miyembro na makakuha ng suplay na kailangan para sa produksiyon.

5. **Kooperatibang panserbisyo**

Ang kooperatibang panserbisyo ay nagbibigay ng mahahalagang serbisyo sa mga miyembro nito at pati na sa di miyembro, tulad ng pangangalagang medikal at dental, pagpapaospital, transportasyon, komunikasyon, seguro, at kuryente.

6. **Kooperatibang multi-purpose**

Lumalahok ang ko-op na ito sa dalawa o higit pa sa dalawang negosyo na isinasagawa ng iba pang tipo ng kooperatiba.

Anu-ano ang mga Natutuhan Mo? (pp. 32–35)

1. Ang tamang sagot ay letrang **(b)**. Nagkakaisa sa panlahatang layunin ang mga miyembro ng kooperatiba. Kapag sama-sama silang kumilos, hindi lamang sila nagtutulungan kundi nakakamit din nila ang kanilang personal na layunin.

Mali ang letrang (a) at (c). Hindi sumasapi sa kooperatiba ang mga tao para lamang makamit ang mga personal na layunin (a) o para lamang sa sariling pakinabang (c) kundi para makamit ang pare-parehong hangaring ng mga nasa grupo.

2. Ang tamang sagot ay letrang **(d)**, lahat ng nakasaad sa itaas. Naglalarawan ng problema sa komunidad ang mga letrang (a), (b) at (c) at makakatulong dito ang kooperatiba para lutasin ito.

3. Ang tamang sagot ay letrang **(c)**. Boluntaryo ang pagsapi sa isang kooperatiba. Walang sinuman ang puwedeng pumilit sa iyo na sumapi sa isang kooperatiba.

Mali ang mga letrang (a), (b) at (d). Sa totoo lang, mga karaniwang katangian ito ng lahat na kooperatiba.

4. Ang tamang sagot ay letrang **(b)**. Ibinibigay ang *patronage refund* sa mga miyembrong bumibili ng mga produkto o gumagamit ng serbisyo ng kanyang kooperatiba.

Mali ang letrang (a). Hindi lahat ng miyembro ay may karapatang tumanggap ng *patronage refund*. Ang mga tumatangkilik lamang ng negosyo ng kanilang kooperatiba ang makakatanggap ng *patronage refund*.

Mali ang letrang (c). Hindi batayan ng pagtanggap ng *patronage refund* ang pagdalo sa mga pulong.

Mali ang letrang (d). Walang karapatang tumanggap ng *patronage refund* ang di miyembrong bumibili ng mga produkto at gumagamit ng serbisyo ng isang kooperatiba .

5. Ang tamang sagot ay letrang **(c)**. Ito ang tamang paliwanag sa *patronage refund*.

Mali ang letrang (a). Nagpapaliwanag lamang ito ng simpleng refund o pagsasauli ng pera.

Mali ang letrang (b). Sinasabi nito kung ano ang natatanggap ng isang miyembro sa pamumuhunan sa kooperatiba. Hindi ito nakukuha sa pagpaunlad ng kaalaman.

6. Ang tamang sagot ay letrang **(d)** — (b) at (c). Inilalarawan kung ano ang maitutulong ng kooperatibang panserbisyo sa mga drayber ng traysikel at dyip sa San Lucas. Maaari itong magtayo ng talyer na kung saan makatwiran ang presyo ng serbisyo. (b). Makakabili din ito ng piyesa ng sasakyan mula sa mga suplayer para mas mura ang mga ito.

Mali ang letrang (a). May magandang negosyo para sa mga drayber sa San Lucas. Wala silang dahilan para lumipat sa ibang lugar.

7. Ang tamang sagot ay letrang **(a)** Magagamit ng mga miyembro ang anumang matutuhan nila sa kanilang kooperatiba para makatulong sa kanilang komunidad.

Hindi mahusay na sagot ang letrang (b). Hindi pipilitin ng kooperatiba ang mga miyembro nito na lumahok sa mga gawain ng komunidad. Gayunman, natututong kumilos ang mga miyembro ng kooperatiba kasama ang ibang mga tao at sa tumulong pa sa ibang mga tao. Dahil dito, maaari din nilang gawin ito sa kanilang mga komunidad.

Hindi mahusay na sagot ang letrang (c). Hindi ito naglalarawan ng pangunahing layunin o gawain ng isang kooperatiba.

Naglalarawan ng mga partikular na gawain ng ilang tipo ng kooperatiba ang mga tanong sa numerong 8 at 9.

8. Ang tamang sagot ay letrang **(b)**. Kooperatibang pampamilyan. Makakatulong ang kooperatibang ito sa kanila sa paghanap ng pamilyan o pagbebenta ng produktong pastilyas.
9. Ang tamang sagot ay letrang **(a)** kooperatibang pamprodukto. Makakatulong ang kooperatibang ito sa kanila na makakuha ng hilaw na materyales at kagamitang kailangan para makagawa ng mga sapatos ng may mababang presyo.

10. Ang tamang sagot ay letrang **(d)** — lahat ng nakasaad sa itaas.
Nagpapaliwanag ang mga letrang (a), (b) at (c) kung bakit nagbibigay ng mga oportunidad sa pag-aaral at pagsasanay sa mga miyembro ang mga kooperatibang ito.

Mga Sanggunian

Cooperative Development Authority. *Basic Information on Cooperatives*. CDA Manila Extension Office, Quezon City, 1995.

Fajardo, F.R. and F.P. Abella. *Cooperatives*, 4th edition. Manila: Rex Book Store, Inc., 1999.

Republic of the Philippines. “*Cooperative Code of the Philippines*.” Republic Act No. 6938.